

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ СТРАХУВАННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ

Ю.Масюк, к.е.н., професор

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

В сучасних умовах розвитку економіки актуальною і особливо необхідною на фінансовому ринку стала взаємодія банків і страхових компаній. Діяльність банківських установ характеризується підвищеними ризиками в порівнянні з діяльністю інших суб'єктів підприємництва. Тому значна увага приділяється вивченню основних видів кредитних ризиків, а також пошуку ефективних методів їх забезпечення. Ігноруючи страхування ризиків банківського споживчого кредитування, позичальники піддають себе ризику конфіскації заставного майна, придбаного за рахунок кредитних коштів. імовірність настання власної неплатоспроможності, яка може спричинити за собою нездатність повернути суму боргу, усвідомлює тільки частина позичальників, яка і укладає договори страхування, що забезпечують кредит.

Існує декілька способів забезпечення виконання кредитних зобов'язань, таких як порука, гарантія, страхування, застава, неустойка (штраф, пеня). Але одним із способів забезпечення виконання зобов'язань, які активно застосовуються в процесі здійснення кредитних операцій, є страхування кредитних ризиків.

Заруба О.Д. зазначає, що: «страхування кредитних ризиків – це страхування неплатежу, ризику настання відповідальності позичальника - юридичної особи за неповернення кредиту, а також ризику непогашення кредиту, що проводиться з метою захисту кредитно-фінансової сфери діяльності юридичних осіб. Це відносно новий вид страхування, який почав розвиватися з розвитком споживчого кредиту в країнах з ринковою

економікою, де населення купує будинки, автомобілі, товари тривалого користування з розстрочкою платежу» [1, с. 138].

Законом України про страхування передбачено два види страхування кредитних ризиків: страхування кредитів (у тому числі страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту) і страхування виданих та прийнятих гарантій [2].

Майновий інтерес кредитора може бути захищений безпосередньо - шляхом страхового захисту платоспроможності його боржника. За цієї форми страхових відносин страхувальником є позичальник. Він, безпосередньо страхуючи свою платоспроможність, посередньо захищає інтереси свого

вірителя - кредитора. Водночас страховик, страхуючи платоспроможність позичальника, дає тим самим гарантію кредиторомі повернути йому борг. Отже, із правового боку ця страхова операція є, за суттю, наданням страховиком страхового гарантійного зобов'язання, яке для кредитора слугує заставою на випадок неповернення йому боргу. З огляду на це у страховій теорії та практиці страхові відносини такого характеру іменуються заставними, або гарантійними.

Страховик виступає носієм страхового ризику, адже це особа, що зобов'язалась сплатити банку кредит в разі якщо він не був повернений

позичальником. Очевидно, що страховий ризик має пряму залежність від реалізації кредитного ризику, адже реалізація страхового ризику відбувається тільки тоді, коли має місце реалізація кредитного ризику (неповернення кредиту), тобто перетворення події, що була застрахована, на реальну подію, що вже відбулась. Зазначимо, що кредитна операція, з певною часткою кредитного ризику обліковується у балансі банку доти, доки не буде здійснено погашення кредитної заборгованості. Отже, укладання банком договору страхування кредитних ризиків не призводить до того, що кредитні ризики банку зникають.

Страховий ризик трансформується в реальне зобов'язання страховика лише за умови настання страхового випадку. Страховий випадок - подія, передбачена договором страхування або законодавством, яка відбулася і з настанням якої виникає обов'язок страховика здійснити виплату страхової суми (страхового відшкодування) страхувальнику, застрахованій або іншій третій особі [2].

Отже, страховий ризик на момент укладання договору має лише умовну вартісну оцінку (як правило, в договорі страхування зазначається розмір страхового відшкодування, або ж порядок його визначення, якщо на момент укладання договору це визначити неможливо), що не може бути відображено, як зобов'язання у балансі страхової компанії до того часу, поки не настане страховий випадок.

Страхування кредитних ризиків має велике значення для надання кредитних послуг. Механізми здійснення страхування кредитів розроблені та в змозі ефективно функціонувати, але їх необхідно вдосконалювати, з урахуванням особливостей економіки нашої країни. І якщо стабілізувати економічну ситуацію в країні та дотримуватися вимог чинного законодавства,

страхування кредитних ризиків матиме величезний потенціал і буде дуже прибутковою справою

Література:

1. Заруба О. Д. Страхова справа: підручник. Київ: Т-во «Знання»; КОО, 2008. 321 с.
2. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text> (дата звернення: 10.03.2021).

